

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9758/2022
14.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александар Вујасиновић, адвокат из ..., против туженог ДДОР „Нови Сад“ АДО Нови Сад, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7569/20 од 25.05.2021. године, у седници одржаној дана 14.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 7569/20 од 25.05.2021. године у преиначујућем делу.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 6257/18 од 18.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од укупно 224.960,00 динара и то: на име душевних болова због умањења животне активности износ од 128.320,00 динара, на име претрпљених физичких болова износ од 17.680,00 динара, на име претрпљених душевних болова због умањења естетског изгледа износ од 63.200,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 15.760,00 динара, све са законском затезном каматом од 18.02.2019. године, као дана доношења пресуде до исплате, као и да на име накнаде материјалне штете (за изгубљену зараду) исплати тужиљи износ од 931.709,40 динара са законском затезном каматом од 31.12.2008. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 262.141,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на износ од 262.141,00 динара плати законску затезну камату од дана доношења пресуде до дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 7569/20 од 25.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је тужена обавезана да тужиљи на име накнаде за душевни бол због умањене животне активности плати износ од 128.320,00 динара, за физички бол износ од 17.680,00 динара, за душевни бол због наружености износ од 63.200,00 динара и за претрпљени страх износ од 15.760,00 динара и на име накнаде материјалне штете за изгубљену зараду за износ од 563.931,62 динара са законском затезном каматом на ове износе од 18.02.2019. године као дана доношења првостепене пресуде до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде штете за изгубљену зараду плати износ од још 367.777,78 динара са законском затезном каматом од 31.12.2008. године до исплате и за законску затезну камату на износ од 563.931,62 динара од 31.12.2008. године до 17.02.2019. године. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о парничним трошковима из става другог изреке првостепене пресуде тако што је обавезан тужени да тужиљи на име трошкова првостепеног поступка уместо износа наведеног у побијаном решењу плати износ од 215.725,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену и то у преиначујућем делу, тужиља је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилног побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23- др.закон) у вези члана 403. став 2. тачка 2. истог закона, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању, утврђеном након одржане расправе пред другостепеним судом, у саобраћајној незгоди која се догодила ...2008. године, у ..., тужиља АА је задобила тешке телесне повреде (прелом обе кости подлактице у висини ручног зглоба и нагњечења оба стопала) кривицом ББ, возача возила осигураног у време удеса код туженог, који је правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду К 329/10 од 04.11.2011. године, оглашен кривим за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. КЗ учињеног на штету тужиље. Саобраћајним вештачењем утврђено да није било доприноса тужиље настанку штетног догађаја. Медицинским вештачењем утврђени су интензитет и дужина трајања претрпљених физичких болова, страха, степен умањења животне активности и степен наружености. Тужиља је била на боловању од ...2008. године до ...2008. године у вези са задобијеним повредама. До повређивања, радила је послове лектуре и коректоре како за ПД „ВВ“ ДОО Београд које се бави издавачком делатношћу, чији је била оснивач и једини члан, тако и за друге издаваче. Тужени је тужиљи на име неспорног дела материјалне штете (која

према тврдњама тужиле износи 5.575,55 евра) исплатио 11.07.2012. године износ од 92.257,00 динара, што представља динарску противвредност од 799,14 евра (све по средњем курсу НБС на дан исплате од 115.4459 динара за 1 евро). Неизмирена разлика коју тужиле потражује износи 563.931,62 динара односно 4.776,41 евро (по средњем курсу НБС на дан доношења првостепене пресуде од 118.0660 динара за 1 евро).

Тужиле је у току 2008. године требало да обави лектуру и коректуру за више књига и за четири броја часописа „Савременик“ по цени од 1, 80 евра по страни односно за укупну зараду од 5.997,60 евра бруто у динарској противвредности (према потврди ПД „ВВ“ ДОО Београд од 10.10.2008. године). Почетком 2008. године, предузеће „Глобосино“ је од тужиле наручило лекторски посао за пет књига, са роком за предају посла октобра 2008. године за уговорену награду од 107.910,00 динара. Због повреда тужиле није предала радове, па је овај издавач завршио посао са другим лектором, те у 2008. години објавио и ставио у промет свих пет књига наведених у потврди од 17.07.2008. године и спецификацији од 17.07.2008. године. Према обрачуну овог издавача награда лектора би износила 90,00 динара по 1800 словних знакова и за све књиге укупно 107.910,00 динара, што на дан обрачуна представља динарску противвредност 1.375,55 евра (по средњем курсу НБС од 78,4482 динара за један евро). У 2006. и 2007. години, тужиле је од издавачког предузећа „Глобосино“ sukcesивно примила износе који приближно одговарају износивама и спецификацији овог правног лица од 17.07.2008. године. Почетком 2008. године (15.01.2008. године) тужиле је са издавачем „Београдска књига“ закључила уговор о делу којим се обавезала да до 01.10.2008. године уради коректуру одобрених дела Љубомира Симовића (укупно 12 књига) за уговорену накнаду од 1 евро за коректуру штампане стране или 4.200,00 евра за цео посао, са sukcesивном предајом радова и sukcesивном исплатом. Тужиле до дана повређивања није предала ни један део посла, па је уговор споразумно раскинут 06.06.2008. године. Овај издавач је 2008. године објавио „одабрана дела Љубомира Симовића“ у 12 књига и награђен за тај издавачки подухват. Због задобијених повреда тужиле није могла да за интернационални часопис за музику „Нови звук“ (бројеви 31 и 32 за 2008. годину), чији је издавач Музички информативни центар „СОКОЈ“ ДОО Београд да обавља послове лектуре и коректуре, чија је вредност била 70.000,00 динара (потврда од 27.11.2008. године). СОКОЈ је тужиле уплатио 18.05.2006. године износ од 12.000,00 динара, 16.10.2006. године износ од 10.000,00 динара и 20.07.2007. године износ од 8.500,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвајио тужбени захтев тужиле, позивајући се на одредбе чланова 155., 158. став 1., 185. ставови 1. и 4., 186., 189. ставови 1., 2. и 3., 200. ставови 1. и 2. и 941. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО). Ово стога што је тужиле у саобраћајној несрећи која се догодила ...2008. године задобила тешке телесне повреде кривицом осигураника туженог, док у њеним радњама није било пропуста којима би допринела настанку незгоде. Како је тужиле услед телесних повреда задобијених у предметном штетном догађају претрпела нематеријалну и материјалну штету у виду измакле користи будући да је услед задобијених телесних повреда била спречена да обавља послове свог занимања и оствари зараду, коју је основано могла очекивати да ће остварити у периоду након повређивања, имајући у виду да је већ у тренутку настанка штетног догађаја имала уговорене послове, то је тужени као

осигуравач возила којим је проузрокована предметна незгода дужан да тужиљи као оштећеном лицу накнади штету коју је претрпео предметним штетним догађајем за који је одговоран његов осигураник. Тужиља својим радњама није допринела увећању материјалне штете коју је претрпела, будући да занимање којим се бавила и послове које је обављала у оквиру свог занимања пре предметног повређивања представљају интелектуални рад (послови лекторисања и коректуре) везан за личност особе која га обавља, па према оцени првостепеног суда тужиља такав рад није могла обавити уз помоћ или посредством друге особе, већ само лично. Приликом одлучивања о висини накнаде нематеријалне и материјалне штете првостепени суд је имао у виду вансудску исплату, па је тужиљи досудио ненадокнађени део штете нематеријалне и материјалне штете. Када је реч о накнади материјалне штете, пошао је од чињенице да је тужиља пре повређивања имала уговорене послове у укупној вредности од 1.023.966,40 динара, као и да пре повређивања ни након повређивања није обавила ни један од уговорених послова током 2008. године и да није примила ни једну од уговорених накнада, а да је тужени у вансудском поступку тужиљи на име овог вида штете исплатио 92.257,00 динара, чиме је делимично накнадио насталу материјалну штету, па је опредељени тужбени захтев усвојио и досудио тужиљи преостали ненакнађени део штете у износу од 931.704,40 динара, досудивши тужиљи на тај износ законску затезну камату од 31.12.2008. године као дана доспелости до коначне исплате у складу са чланом 277. став 1. ЗОО.

Другостепени суд је, након одржане расправе, делимично потврдио првостепену пресуду у погледу захтева за накнаду нематеријалне штете у висини досуђеног износа том пресудом са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, а у погледу захтева за накнаду материјалне штете до висине износа од 563.931,62 динара са законском затезном каматом на овај износе од 18.02.2019. године као дана доношења првостепене пресуде до исплате. У преосталом делу захтева за накнаде материјалне штете преиначио је првостепену пресуду за разлику износа од 563.931,62 динара до укупно досуђеног износа од 931.709,40 динара, тако што је одбио тужбени захтев за износ од још 367.777,78 динара, са законском затезном каматом од 31.12.2008. године до исплате и за законску затезну камату на износ од 563.931,62 динара од 31.12.2008. године до 17.02.2019. године позивајући се на правило о терету доказивања из члана 231. став 2. ЗПП налазећи да тужиља изведеним доказима није доказала постојање материјалне штете у виду изгубљене добити у смислу члана 189. став 3.ЗОО када је реч о сарадњи са СОКОЈ-ем и раду за предузеће „ВВ“ чији је она оснивач и једини члан.

Наиме, по оцени другостепеног суда на основу саме потврде СОКОЈ-а (коју је тужени оспорио) не може се са сигурношћу утврдити узрочна веза између губитка овог посла и телесне повреде тужиље, нити износ измакле користи. Стога није прихватио да је тужиља имала уговорену сарадњу у утуженом износу са СОКОЈ – ем Музичким информативним центром у вези издавања часописа „Нови звук“ у Србији, који излази од 1993. године, као међународни часопис за музику, који од оснивања излази у полугодишњим размацима, чији издавач је до краја 2008. године био СОКОЈ, а од 2009. године Факултет музичке уметности, имајући у виду и да су 2008. години објављена два издања овог часописа (бр. 31 и бр. 32), да из потврде СОКОЈ-а од 27.11.2008. године произлази да би тужиљин хонорар за ту годину износио 70.000,00 динара (по 35.000,00

динара просечно за свако издање), што би када се упореди са спецификацијом издавача „Глобосино“ било веће од хонорара за књижевно дело од 558.205 словних знакова (око 320 страна) и вишеструко веће од уплате СОКОЈ-а на тужиљин текући рачун у претходне две године (тужиљи је овај издавач уплатио 18.05.2006. године 12.000,00 динара, 16.10.2006. године 10.000,00 динара и 20.07.2007. године 8.500,00 динара). У потврди није наведено када су изашла издања „Новог звука“ (бр. 31 и бр. 32), када је други лектор примио рукописе, када је предао рад, када је обрачунавана накнада на та издања, нити је приложен уговор о ангажовању тужиље за целу календарску годину. Тужиљино боловање трајало је од ...2008. године до ...2008. године, часопис излази у пологоднишњим размацима, тужиља није дошла на другостепену расправу како би се изјаснила о обиму, сложености, динамици и другим околностима пословања са својим наручиоцем, а о томе се није изјашњавала ни у првостепеном поступку, па је другостепени суд применом правила о терету доказивања закључио да потврда не доказује извесност зараде, односно њен изостанак због повреде тужиље.

Када је реч о сарадњи тужиље са предузећем „ВВ“ другостепени суд је сматрао да тужиљи не припада накнада за послове лектуре и коректуре за ово предузеће јер је из њеног страначког исказа утврђено да је она оснивач овог предузећа, са којим она не закључује уговоре о делу, већ се лекторски посао третира кроз издавачки уговор као трошак који аутор плаћа издавачу, да је морала да ангажује уз накнаду другог лектора да уместо ње ради на књигама за које је предузеће „ВВ“ имало закључене издавачке уговоре са писцима, а њена ћерка ГГ која је одлуком о оснивању у спорно време била именована за директора предузећа саслучана у својству сведока није помињала ову околност. Другостепени суд је имао у виду и то да нису приложени издавачки уговори са ауторима на које је тужиља указивала, а без тога се не може судити о садржини и о роковима испуњења обавезе аутора према издавачу и обавезама издавача према ауторима, нема ни уговора о ангажовању другог лектора за рад на одређеним рукописима, ни доказа о евентуалном одустанку појединих аутора, па у одсуству таквих показатеља из обрачуна предузећа „ВВ“ не може да се закључи да су послови наведени у потврди били извесни, да сума од 5.977,60 евра представља добит коју би тужиља остварила по редовном току ствари и да је исту изгубила због повреде, због чега је одбио тужбени захтев за разлику утуженог износа.

По оцени Врховног суда, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање другостепени суд је правилно применио материјално право када је преиначио првостепену одлуку на име накнаде материјалне штете за изгубљену зарада преко износа од 563.931,62 динара (који се односи на сарадњу тужиље са предузећем „Глобосино“ и са предузећем „Београдска књига“ ДОО Београд) до досуђеног износа првостепеном пресудом од 931.709,40 динара, тако што је одбио тужбени захтев за разлику износа од 367.777,78 динара (који се односи на сарадњу тужиље са СОКОЈ-ем и обављање лектуре и коректуре за предузеће „ВВ“ ДОО Београд), са законском затезном каматом на наведени износ од 18.02.2019. године, као дана доношења првостепене пресуде, до исплате, а одбио у преосталом делу тужбени захтев тужиље са траженом каматом од 31.12.2008. године као и захтев за исплату законске затезне камате на износ од 563.931,62 динара од 31.12.2008. године до 17.02.2019. године.

Указивање у ревизији на то да се приликом уговарања накнаде за послове лектуре и коректуре примењују различити критеријуми са различитим издавачима имајући у виду дело које је предмет лектуре и коректуре, а на шта утичу и различити параметри, а не само обим посла (рокови, квалитет, сарадња и њено трајање, могућност проширења сарадње, ликвидност наручиоца посла, лични и пословни контакти и друго) нема утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари. Ни наводи ревизије да другостепени суд могао да призна тужиљи накнаду у износима оствареним у ранијим годинама пословне сарадње са СОКОЈ-ем нису од утицаја на другачију одлуку. Приликом одлучивања другостепени суд се правилно водио правилом о терету доказивања из члана 231. ЗПП, а у конкретном случају тужилца је имала могућност да у свом страначком исказу објасни и појасни све детаље тог посла имајући у виду да је тужени оспоравао основ и висину овог потраживања тужилце. Када је реч о сарадњи са привредним друштвима „ВВ“ ДОО, правилно је другостепени суд нашао да тужилца није доказала да је за обављање послова лектуре и коректуре за ово предузеће, чији је она оснивач, добијала накнаду, већ су ти послови били признавани као трошак овом издавачком предузећу које би евентуално могло имати статус оштећеног. Поред тога, супротно наводима ревизије, како се висина штете према члану 189. ЗОО утврђује према ценама у време доношења судске одлуке, то је неоснован захтев тужилце за исплату камате од дана настанка штете.

На основу изложених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић